

Meža sertifikācija un tās dinamika Latvijā

Jānis Švirksts
Izpilddirektors
info@lmsp.lv
www.lmsp.lv
+37127804930

Ievads

- ▶ Biedrība „Latvijas Mežu sertifikācijas padome” (LMSP) ir dibināta 2001. gadā ar mērķi veidot un uzturēt Latvijas sabiedrība izpratni par ilgtspējīgu mežsaimniecību un ar mežsaimniecības sertifikācijas palīdzību atbalstīt un veicināt vidi saudzējošu, sociāli taisnīgu un ekonomiski ilgtspējīgu Latvijas mežu apsaimniekošanu.
- ▶ LMSP savas darbības laikā ir bijis oficiāls FSC Tīkla partneris, bet šobrīd tāds nav.
- ▶ Šīs prezentācijas satur autora domas, nevis oficiālu sertifikācijas sistēmas nostāju.

► **Vides sekcijas biedri:**

► Biedrība Par zaļu Pierīgu!

► Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"

► Latvijas Lauksaimniecības Universitātes Meža fakultāte

► Latvijas Meža nozaru arodu biedrība

► Latvijas Meža īpašnieku un apsaimniekotāju konfederācija

► Latvijas Nacionālā kūdras biedrība

► Latvijas Mednieku asociācija

► Latvijas Mednieku savienība

► **Sociālās sekcijas biedri:**

► Raimonds Bērmāns

► Biedrība "Pierīgas partnerība"

► Juris Katrevičs

► Biedrība "Meža projekti"

► Aģentūra "Meža pētīšanas stacija"

► Ogres tehnikums

► Daugavpils Universitāte

► Studentu biedrība "Šalkone"

► Latvijas hidromelioratīvo būvnieku asociācija

LMSP biedri

Ekonomikas sekcijas biedri:

AS Latvijas valsts meži

SIA BM TRADA Latvija

SIA Metsa Forest Latvia

AS Stora Enso Latvija

Biedrība Latvijas mežizstrādātāju savienība

Biedrība Latvijas Kokmateriālu ražotāju un tirgotāju asociācija

Biedrība Latvijas Kokrūpniecības federācija

SIA Bergvik Skog

SIA Rīgas meži

SIA BSW Latvia

SIA NEPCon

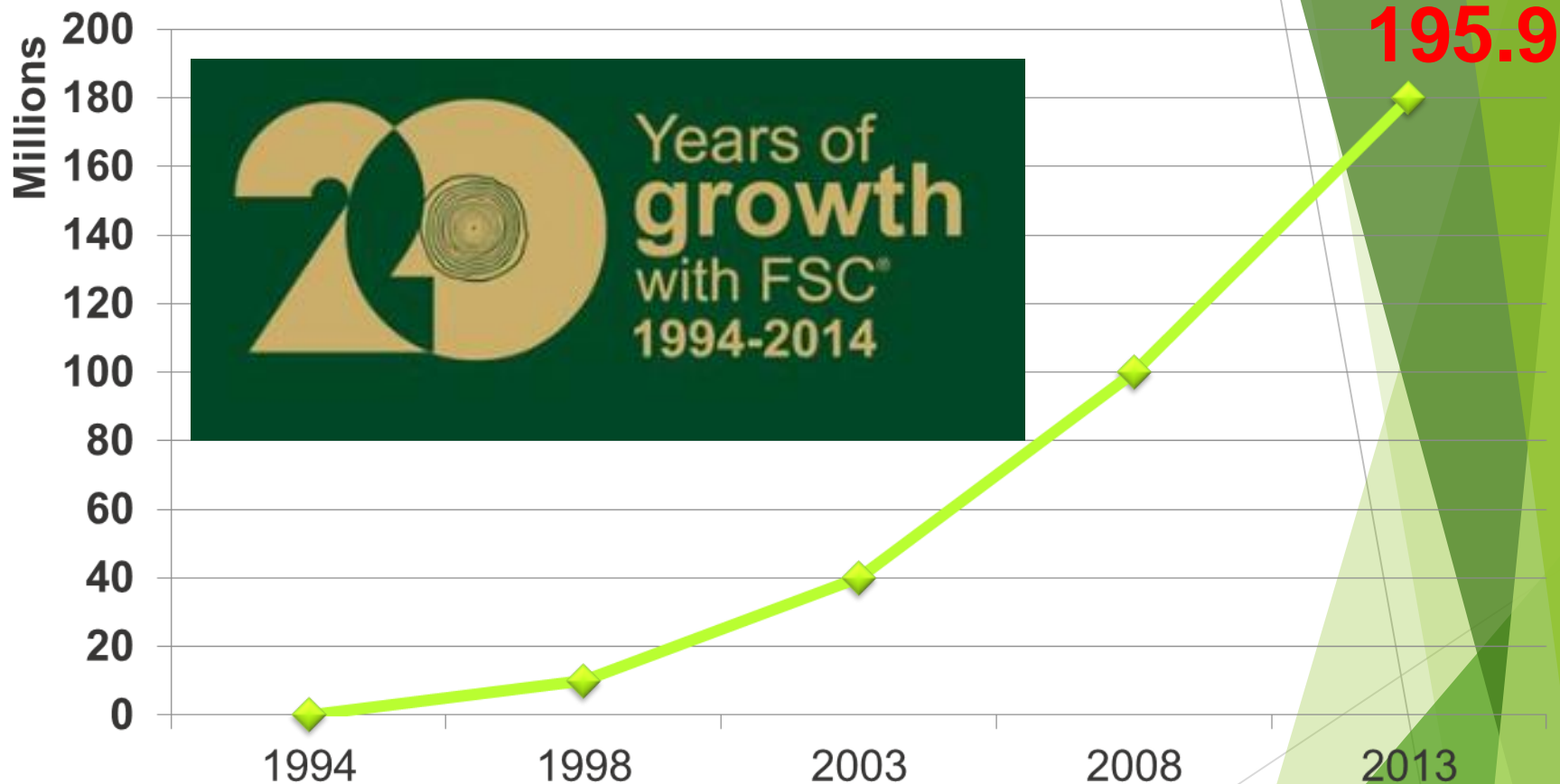
SIA Skogssallskapet

SIA IBIZA

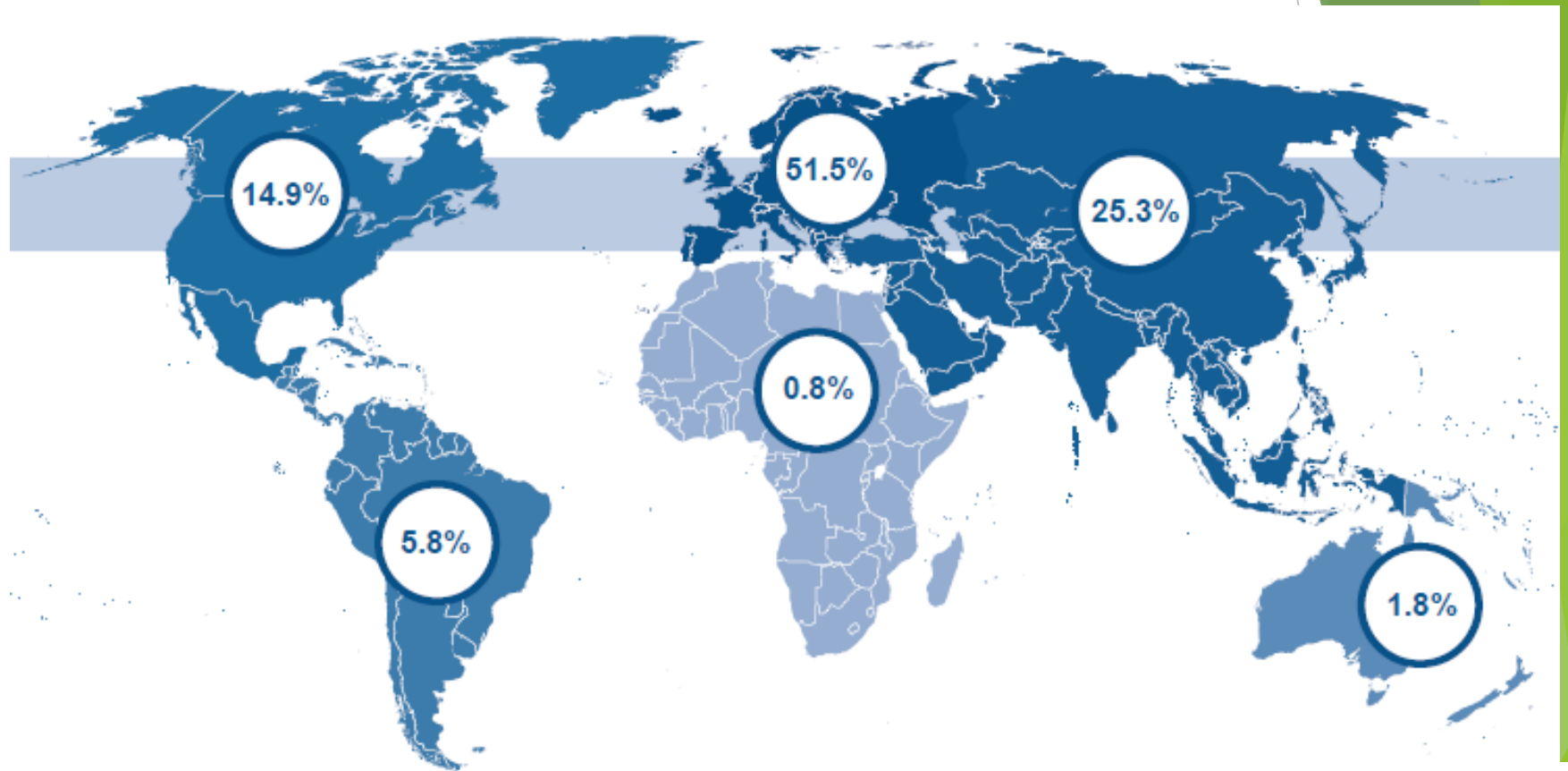
SIA Sodra Mežs

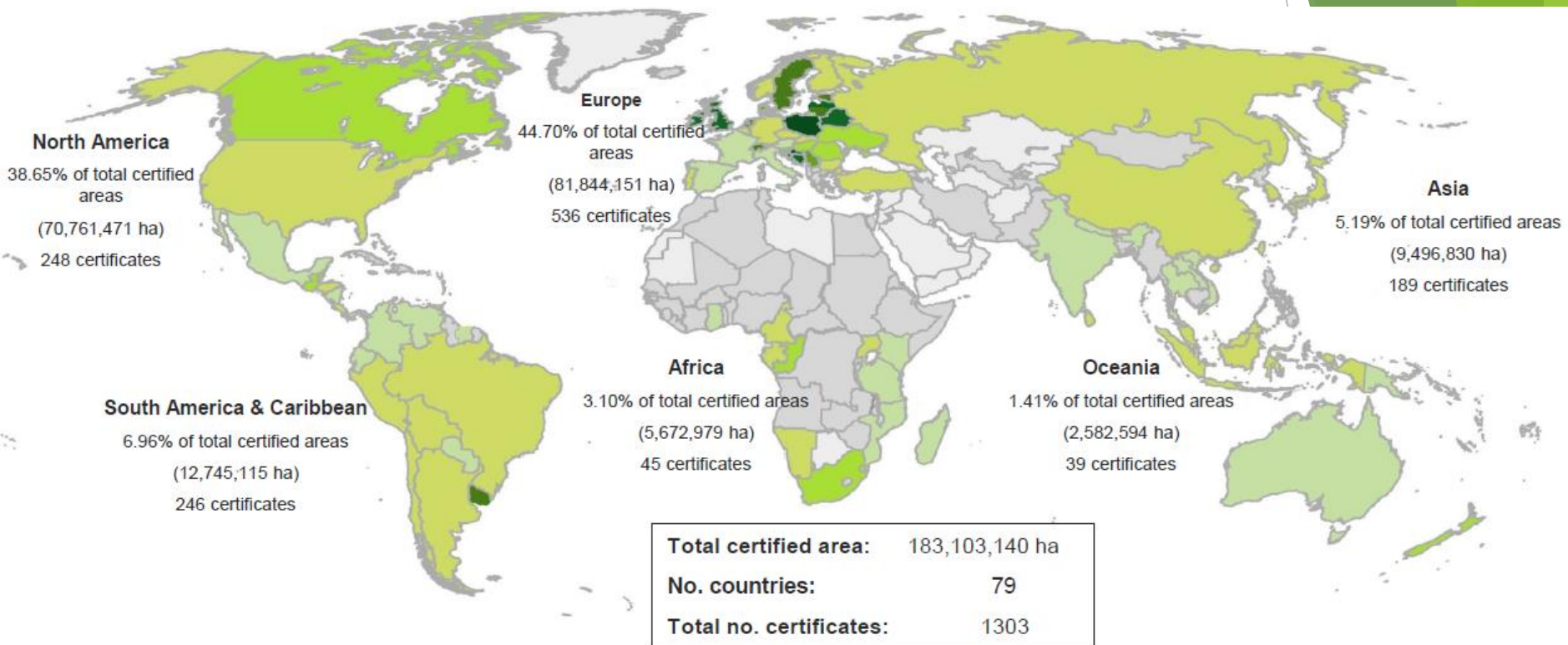
Sertificētās platības pasaulē

FSC pasaulē

FSC pasaulē

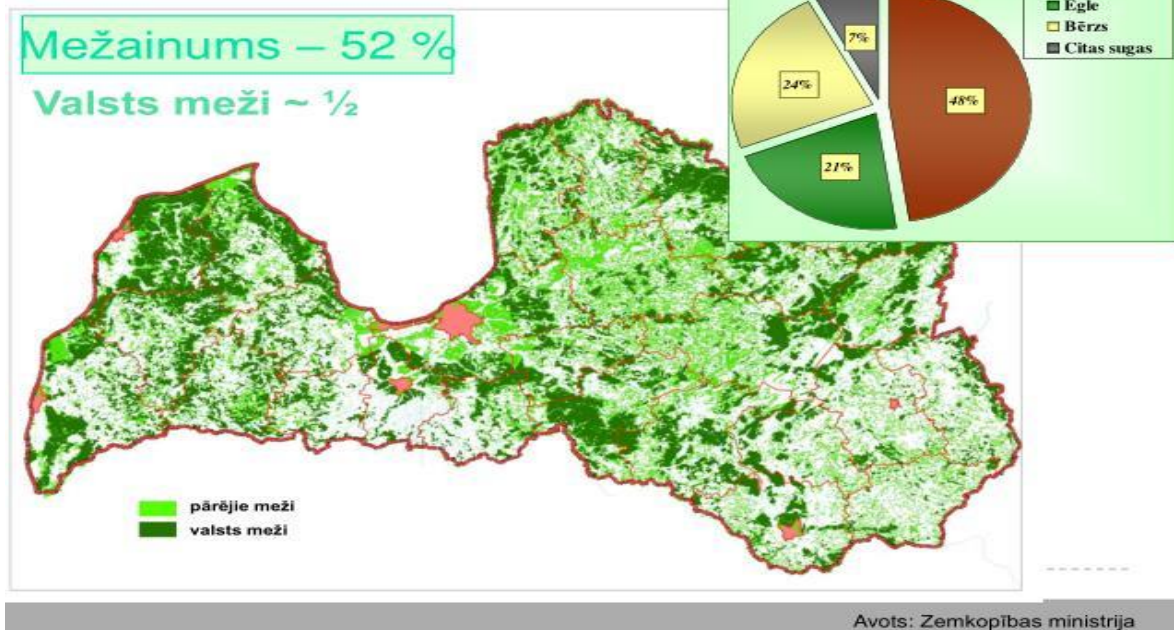
Percentage of total FSC certified forest area

FSC Latvijā

- ▶ 2017 - 311 CoC
- ▶ 2016 - 280 CoC
- ▶ 2015 - 263 CoC
- ▶ 2014 - 221 CoC
- ▶ 2013 - 209 CoC

- ▶ 13 FM/CoC
- ▶ 4 CW/FM

- ▶ 161 CW Risk Assesment

Meži Latvijā

Sertifikācija - Akreditācija

Sertificētie Mežu īpašnieki un apsaimniekotāji

LATVIJAS VALSTS MEŽI

STIGA RM

BERGVIK SKOG

SS.LV

IBIZA

SS.LV

Skogssällskapet

Praktiskā sertifikācija pierāda, ka Latvijā
FSC sertifikācija Latvijā noris augstā
līmenī

BMTRADA

SGS

SCS global
SERVICES

NEPCon

1. PRINCIPS LIKUMU UN FSC PRINCIPU IEVĒROŠANA

- ▶ 1.6. Meža apsaimniekotājiem ir jāspēj apliecināt savas ilgtermiņa saistības stingri ievērot FSC principus un kritērijus.
- ▶ 1.6.1) ...MAP ir skaidri definēta apņemšanās ievērot FSC principus un kritērijus. Apakšuzņēmējiem ir jāapņemas ievērot FSC principu un kritēriju prasības.
- ▶ 1.6.4) Meža apsaimniekotājs meža teritorijās, kas neietilpst sertifikāta darbības jomā, **neveic darbības, kas tīši pārkāpj FSC principus un kritērijus.**

2. PRINCIPS ĪPAŠUMTIESĪBAS, LIETOŠANAS TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

- 2.1.2) Izmantojot lietošanas tiesību līgumus, meža apsaimniekotājam ir jābūt dokumentiem, kas apliecina tā juridiskās tiesības uz apsaimniekojamo īpašumu un dod tiesības veikt meža apsaimniekošanu un izmantot meža resursus **vismaz 10 gadus ...**
- **2.1.4) Meža apsaimniekotājam ir dokumentāli fiksēta procedūra meža platību kartēšanai un zemes robežu marķēšanai dabā.**

3. PRINCIPS PAMATIEDZĪVOTĀJU TIESĪBAS

- Šis Princips nav piemērojams Latvijas situācijā, jo latvieši ir savas zemes pamatiedzīvotāji, tādēļ Latvijā nav pamatiedzīvotāju Standarta definīcijas kontekstā

4. PRINCIPS ATTIECĪBAS AR VIETĒJO SABIEDRĪBU UN STRĀDNIĒKU TIESĪBAS

- ▶ 4.4.6) Meža apsaimniekotājs nodrošina publisku pieejamību apsaimniekošanas plānam (FSC 7.4. kritēriju).

–4.4. Apsaimniekošanas plānošanas un darbu izpildes gaitā jāņem vērā šo darbību sociālās ietekmes novērtējums, veicot pastāvīgas konsultācijas ar tiem, kurus apsaimniekošanas darbības skar vistiešāk.

- 4.4.1) Meža apsaimniekotājs **veic ar meža apsaimniekošanu saistītu sociālās ietekmes novērtējumu.**

5. PRINCIPS IEGUVUMI NO MEŽA

5.3.5) Maksimāli ierobežojot mežizstrādes atlikumus, meža apsaimniekotāji izstrādā vadlīnijas darbam cirmā, atzīmējot cirmā atstātās biomasas ekoloģisko vērtību; meža apsaimniekotājiem ir rakstveida vadlīnijas attiecībā uz kritalu un stāvošu nokaltušu koku atstāšanu cirmās.

- ▶ 5.6.2) Regulārā meža apsaimniekošanas procesā ietvertajās operācijās veiktās mežizstrādes **apjoms nedrīkst pārsniegt 10 gadu perioda vidējo pieļaujamo ikgadējo ciršanas apjomu**

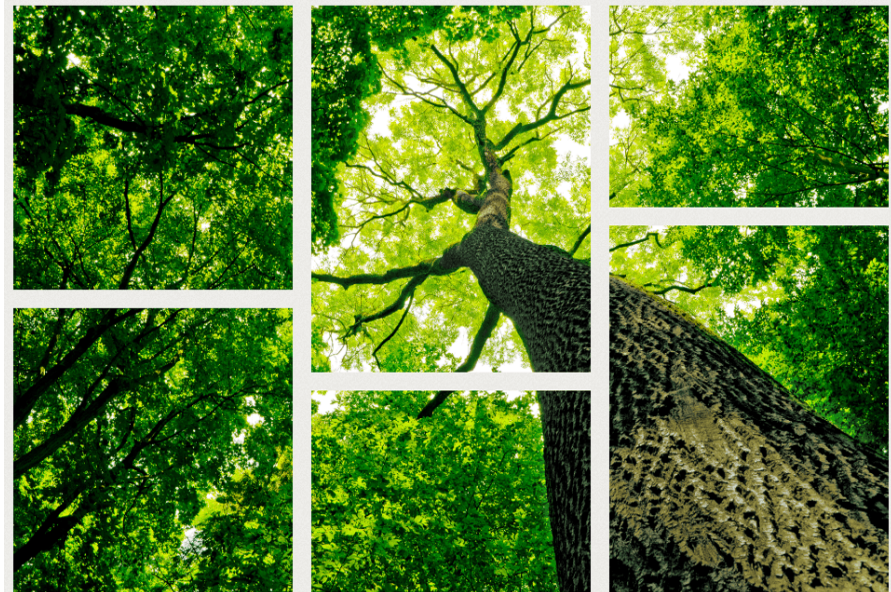

$$Z_M = 12732.4 \psi G H^{\alpha} D^{\beta} l g H + \varphi^{-2} \left[\frac{Z_H(\alpha + \beta l g D)}{H} + \frac{Z_D(\varphi + \beta l g H)}{10D} \right]$$

$$Z_{\psi} = a_1 + b_1 B + c_1 B^2 + \frac{a_2 + b_2 B + c_2 B^2}{A} + \frac{a_3 + b_3 B + c_3 B^2}{A^2}$$

6. PRINCIPS IETEKME UZ VIDI

- ▶ 10 dzīvi koki uz 1 ha;
- ▶ 5m³ mirušās koksnes uz 1 ha
- ▶ Apsaimniekojamajā teritorijā 10 % no kopējās mežu platības jāatvēr, lai saglabātu bioloģiskās daudzveidības ziņa vērtīgas mežaudzes.

– Augstvērtīgie meži

bioloģiski vērtīgu mežaudžu koncentrācijas vietās ir jāizvērtē mežaudzes, kurās valdošās sugas vecums pārsniedzis: priedei - 140 gadus; eglei - 120 gadus; bērzam - 100 gadus, osim – 100 gadus; melnalksnim - 80 gadus; apsei - 70 gadus. Jāizvērtē šo audžu atbilstība bioloģiski vērtīgu mežaudžu izdalīšanas kritērijiem.

Pirms meža nogabalu traucējošu darbību uzsākšanas projekta (nogabala) līmenī vienmēr tiek veikti ietekmes uz vidi novērtējumi atbilstoši darbību mērogam un sarežģītības pakāpei.

Grupas dalībnieks
Mežizstrādes darbu novērtēšanas akts

Ipašums:	Kadastrs:	Kvartāls:	Nogabals:
Pirms mežizstrādes darbības:			
1. VIDEĀI RAJONS, NOGABALS		2. RAJONS, TERITORIJAS IZSTRĀDĀJUMA	
1.1. Izstrādājuma nosaukums	1.2. Izstrādājuma veids	2.1. Vides ietekmes novērtējuma tips	2.2. Pasākuma ierobežojumi
1.3. Izstrādājuma veids	1.4. Izstrādājuma veids	2.3. Pasākuma veids	2.4. Pasākuma veids
1.5. Izstrādājuma veids	1.6. Izstrādājuma veids	2.5. Pasākuma veids	2.6. Pasākuma veids
1.7. Izstrādājuma veids	1.8. Izstrādājuma veids	2.7. Pasākuma veids	2.8. Pasākuma veids
1.9. Izstrādājuma veids	1.10. Izstrādājuma veids	2.9. Pasākuma veids	2.10. Pasākuma veids
1.11. Izstrādājuma veids	1.12. Izstrādājuma veids	2.11. Pasākuma veids	2.12. Pasākuma veids
4. REZĪMĒJUMA IZSTRĀDĀJUMA IZSTRĀDĀJUMA			
PIEZĪMĒ SPĀRSKĀJUMA DAĻI:			
PĀRBAUDĪTĀJUMA VEIDS		PĀRBAUDĪTĀJUMA VEIDS	
Kontrole darba izpildē: lūdz		Kontrole pēc darba izpildē:	
ATĪSTĪTĀJUMA KONTROLI			
5. VIDEĀI RAJONS, NOGABALS		6. RAJONS, TERITORIJAS IZSTRĀDĀJUMA	
5.1. Izstrādājuma nosaukums	5.2. Izstrādājuma veids	6.1. Vides ietekmes novērtējuma tips	6.2. Pasākuma ierobežojumi
5.3. Izstrādājuma veids	5.4. Izstrādājuma veids	6.3. Pasākuma veids	6.4. Pasākuma veids
5.5. Izstrādājuma veids	5.6. Izstrādājuma veids	6.5. Pasākuma veids	6.6. Pasākuma veids
5.7. Izstrādājuma veids	5.8. Izstrādājuma veids	6.7. Pasākuma veids	6.8. Pasākuma veids
5.9. Izstrādājuma veids	5.10. Izstrādājuma veids	6.9. Pasākuma veids	6.10. Pasākuma veids
5.11. Izstrādājuma veids	5.12. Izstrādājuma veids	6.11. Pasākuma veids	6.12. Pasākuma veids
11. REZĪMĒJUMA IZSTRĀDĀJUMA IZSTRĀDĀJUMA			
PIEZĪMĒ, NEPIECIEŠAMAS DARBĪBAS:			
PĀRBAUDĪTĀJUMA VEIDS		PĀRBAUDĪTĀJUMA VEIDS	
Kontrole darba izpildē: lūdz		Kontrole pēc darba izpildē:	
ATĪSTĪTĀJUMA KONTROLI			
PĀRBAUDĪTĀJUMA VEIDS		PĀRBAUDĪTĀJUMA VEIDS	

7. PRINCIPS APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNS

Grupas dalībnieka

Mežu apsaimniekošanas plāns
2015-2019 gadam

	Datums	Versija
Veiktās aktualizācijas:		

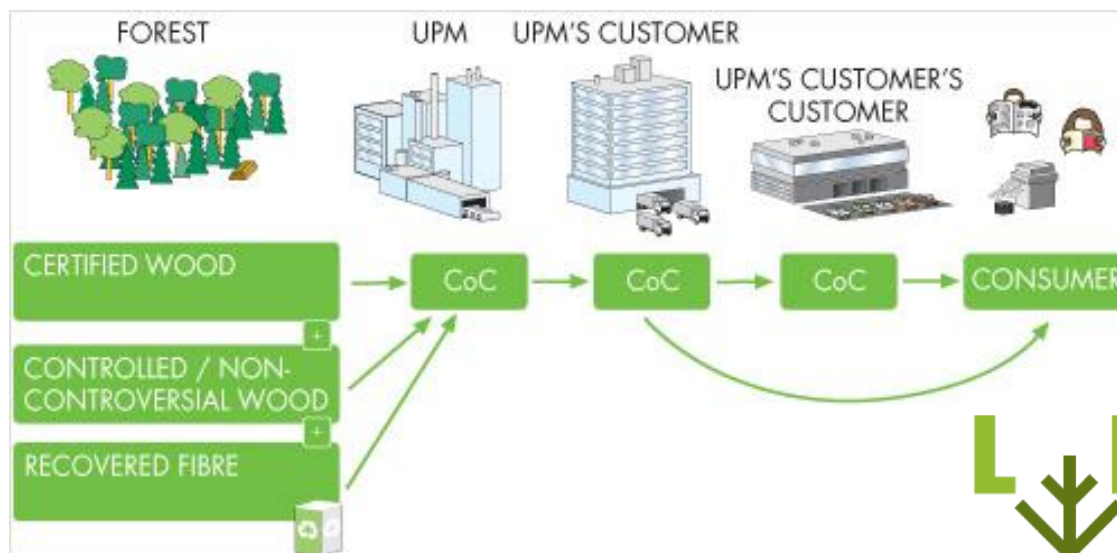
– Apsaimniekošanas plānam atbilstoši saimnieciskās darbības mērogam un intensitātei ir jābūt izstrādātam, ieviestam praksē un to ir regulāri jāatjauno. Tajā ir jābūt skaidri definētiem apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķiem un šo mērķu sasniegšanas paņēmieniem.

8. PRINCIPS MONITORINGS UN NOVĒRTĒŠANA

8.2. Meža apsaimniekošanā ir jāveic monitorings, kas paredz izpēti un datu ievākšanu vismaz par šādiem rādītājiem:

- a) meža produktu ieguves apjomi;
- b) meža resursu pieauguma tempi, atjaunošanās un meža veselības stāvoklis;
- c) floras un faunas sastāvs un tajā novērotās pārmaiņas;
- d) mežizstrādes un citu darbību sociālā ietekme un ietekme uz vidi;
- e) meža apsaimniekošanas izmaksas, ražīgums un efektivitāte.

9. PRINCIPS AUGSTVĒRTĪGO MEŽU SAGLABĀŠANA

- Veicot saimnieciskās darbības augstvērtīgos mežos, ir jā saglabā vai jāvairo tiem raksturīgās īpašības.

AS LVM

- 9.4. Lai izvērtētu augstvērtīgo meža īpašību saglabāšanai vai vairošanai izmantoto metožu efektivitāti, **ir jāveic ikgadējs monitorings.**
- Izpildes indikatori:
- 9.4.1) **Tiek izstrādāti metožu efektivitātes novērtēšanas rādītāji un iekļauti apsaimniekošanas plāna sadaļā, kas attiecas uz augstvērtīgo meža īpašību saglabāšanu.**

10. PRINCIPS PLANTĀCIJAS

Audits

Audita process sastāv no:

Publiskām konsultācijām

Sertifikācijas organizācijas pirms audita vai audita laikā veic interešu grupu aptauju, lai noskaidrotu to viedokli par auditējamā meža apsaimniekošanas praksi un atbilstību standarta prasībām.

Informācijas un pierādījumu ievākšanas un izvērtēšanas

- Intervē uzņēmuma darbiniekus, pakalpojuma sniedzējus.
- Iepazīstas ar dokumentāciju (standartu, uzņēmuma kārtībām, instrukcijām, vadlīnijām utml.).
- veic pārbaudes dabā

Pieņem lēmumu un sagatavo audita ziņojumu

Atbilst FSC prasībām

Neatbilst FSC prasībām

Norāda uz veicamajām korektīvajām darbībām

Neatbilstību izvirzīšana

- ❖ Izvirzot neatbilstības, neatkarīgajiem auditoriem, tās ir jāpamato ar atbilstošiem pierādījumiem un jānosaka termiņš neatbilstību novēršanai.
- ❖ Visas neatbilstības pēc to būtiskuma tiek iedalītas:
  - ❖ Novērojumos;
  - ❖ Nebūtiskās neatbilstībās;
  - ❖ Būtiskās neatbilstībās.

Par būtiskām tiek uzskatītas

- neatbilstības, kuras:
  - turpinās ilgā laika periodā, *vai*
  - ir atkārtotas vai sistemātiskas, *vai*
  - ietekmē plašu platību un/vai rada būtiskus bojājumus, *vai*
  - norāda uz sistēmas trūkumu vai pilnīgu tās sabrukumu, *vai*
  - nav novērstas pēc auditoru aizrādījuma.

Termiņš būtiskās neatbilstības novēršanai var būt līdz 3 mēnešiem.

Būtiskās neatbilstības var novest līdz sertifikāta apturēšanai!

Par nebūtiskām tiek uzskatītas

- neatbilstības:
  - a) ja tās ir pagaidu, īslaicīgas kļūdas, *vai*
  - b) tās ir neparastas/nesistemātiskas, *vai*
  - c) ja neatbilstību ietekme ir ierobežota telpas un laika mērogā, un
  - d) ja tās neizvēršas par pastāvīgu neveiksmi saistošo FSC, PEFC standartos noteikto prasību nodrošināšanā.

Nebūtiskām neatbilstībām pilnībā ir jābūt novērstām 12 mēnešu laikā (vai līdz uzraudzības auditam).

Ja veikto korektīvo darbību nevar uzskatīt par atbilstošu, tad nebūtiskās neatbilstības var kļūt par būtiskām neatbilstībām, un novēršanas laiks tiek iedots 3 mēneši.

Novērojums jeb piezīme

- Tiek izteikta, ja trūkst vērā ņemamu pierādījumu, lai izvirzītu būtisku vai nebūtisku neatbilstību.
- Indikators/prasība ir bijusi rekomendējošā formā.
- Par jautājumiem, kas varētu tikt uzskatīti par būtiskām vai nebūtiskām neatbilstībām, ja tie netiks uzņēmumā atrisināti.
- Gadījumos, kad auditori secina, ka standarts nav pārkāpts, bet tomēr redz darbības, ko varētu veikt, lai uzlabotu situāciju.

Novērojumiem jeb piezīmēm nav novēršanas termiņu.

Izaicinājumi

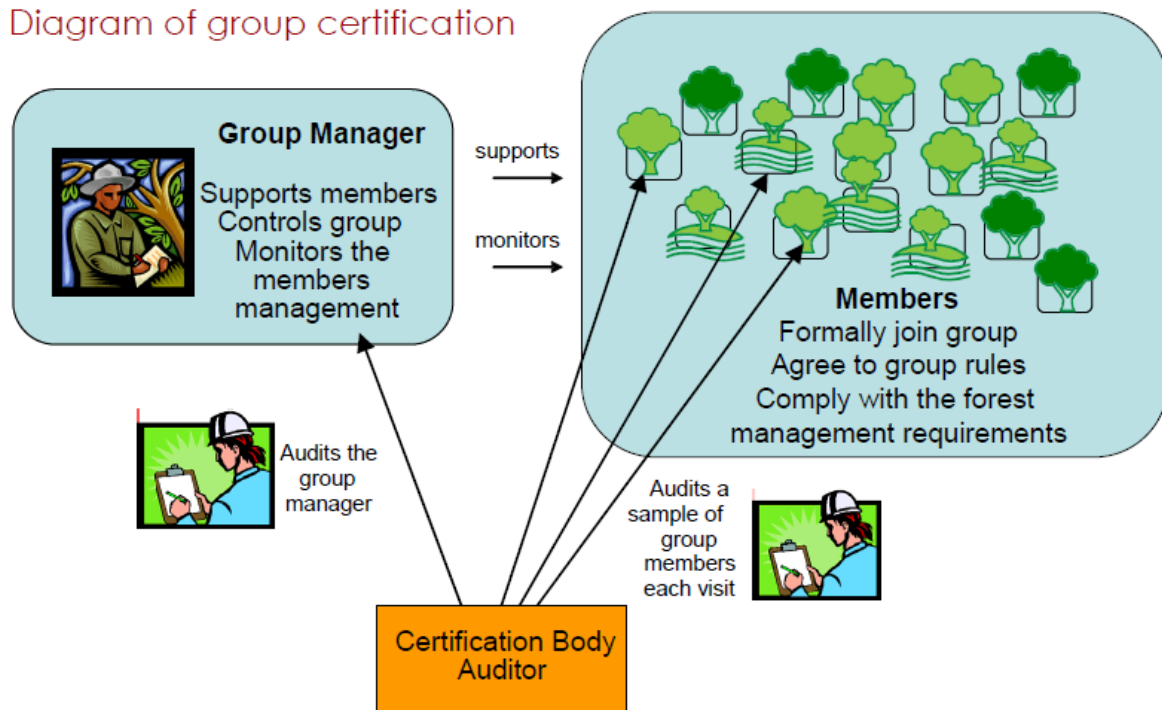
- ▶ Aktualitātes
- ▶ Apmācības
- ▶ Jaunie standarti un to ieviešana
- ▶ Latviskās terminoloģijas radīšana
- ▶ Mežu apsaimniekošanas sertifikācijas veicināšana privātajā sektorā (Grupu sertifikācija)
- ▶ Lēmumu pieņemšanā ņemt vērā sabalansētus visu ieinteresēto pušu viedokļus

FSC Grupū sertifikācija

- ▶ Ekonomiskie aspekti (1,6 milj. ha Valsts meža pret 100 tūkst. ha Privāto mežu)
- ▶ Iespēja pārdot produktus par dārgāku cenu (+ 0,5 Euro - 3,0 Euro)
- ▶ Uzlabota kontrole
- ▶ Samazināta birokrātija
- ▶ Samazinātas izmaksas

Diagram of group certification

FSC Grupų sertifikācija

- ▶ Sertificētā teritorija 21 % Somijā un 58 % Latvijā.
- ▶ Somijā pastāv lielas mežu sertifikācijas grupas, kā UPM-Kymmene Korporācijas Grupas shēma, kas zem sevis ir sertificējušas vairāk kā 60 grupas biedrus.
- ▶ Šobrīd lielākā grupas sertifikācijas shēmā Latvijā sastāv no 9 grupas locekļiem.

SBP

Aktuālie jautājumi - Biotopi (Augstvērtīgie meži?)

Suga	Sausas minerālaugšnes		Slapjas minerālaugšnes un kūdras augsnes		Audzes, kurās ir sastopami bioloģiski veci koki	
	Vecums	Sastāvs audzē	Vecums	Sastāvs audzē	Vecums	Sastāvs audzē
Priede	121	30%	101-120	30%	151	30%
Egle	111	50%	95-110	50%	151	50%
Bērzs	91	50%	81-90	50%	100	50%
Melnalksnis	71	30%	55-70	30%	100	30%
Apse	61	20%	N/A	N/A	110	20%
Baltalksnis	51	50%	N/A	N/A	70	50%
Ozols	101	10%	81-100	10%	151	10%
Osis	61	20%	N/A	N/A	100	20%
Liepa	61	5%	41-60	20%	N/A	N/A
Goba	71	5%	61-70	20%	N/A	N/A
Vītols	51	10%	N/A	N/A	70	10%
Kļava	61	5%	51-60	20%	N/A	N/A

Augstvērtīgie meži (FSC)

- ▶ Augstvērtīgie meži ir meži, kas atbilst vismaz vienai no uzskaitītajām īpašībām:
- ▶ **HCV1** Bioloģiski vērtīgu mežaudžu koncentrācijas vietas - 100 ha un lielākas vienlaidus teritorijas (arī lielu masīvu iekšienē), kur vismaz 50% no platības veido:
  - ▶ apdraudētu un īpaši aizsargājamu sugu dzīvotnes;
  - ▶ īpaši aizsargājami biotopi;
  - ▶ DMB;
  - ▶ mežaudzes, kurās lielu dimensiju ($D > 40\text{cm}$) mirusī koksne dažādās sadalīšanās pakāpēs ir vairāk kā $40 \text{ m}^3/\text{ha}$;
  - ▶ mežaudzes, kuras 20 vai vairāk gadus dabiski attīstījušās pēc liela mēroga dabiskā traucējuma, ar neizvāktiem bojā gājušiem un uguns izrētotiem kokiem.
- ▶ Šajās bioloģiski vērtīgu mežaudžu koncentrācijas vietās ir jāizvērtē mežaudzes, kurās valdošās sugas vecums pārsniedzis: priedei - 140 gadus; eglei - 120 gadus; bērzam - 100 gadus, osim - 100 gadus; melnalksnim - 80 gadus; apsei - 70 gadus. Jāizvērtē šo audžu atbilstība bioloģiski vērtīgu mežaudžu izdalīšanas kritērijiem.
- ▶ Šāda veida biotopu apzināšana veicinātu saprātīgu biotopu apzināšanu, aizsardzību, kā saimnieciskās darbības iespēju saglabāšanu mazajās īpašniekiem.
- ▶ **HCV3** Primārie meži upju meandros.

Secinājumi

FSC sertifikācijai, ievērojot visu grupu intereses, ir jānodrošina (jāuzlabo) Mežu nozare augstā līmenī.

Sertifikācija nedrīkst kļūt par apgrūtinājumu bez labuma.

LMSP jābūt Latvijas mēroga atbalsta un kontaktpunktam punktam jebkuram sertifikāta turētājam u.c. ieinteresētajai pusei valstī.

Nepazaudējiet starp kokiem mežu un starp mežiem cilvēku.

Paldies par uzmanību

sapratni

veltīto laiku!

www.lmssp.lv

27804930

